

6a Biennial d'Art Leandre Cristòfol

DATES: Del 29 d'abril al 22 de juny de 2008

LLOC:

Centre d'Art la Panera
Pl. De la Panera, 2
25002 Lleida

www.lapanera.cat

Jurat per a les adquisicions:

Teresa Blanch
Manel Clot
Glòria Picazo
Lluís San Martín
Jesús Navarro

PRESENTACIÓ

Deu anys després de la primera edició de la Biennial d'Art Leandre Cristòfol, enguany arribem a la seva sisena edició. Tot seguint amb la línia iniciada l'any 1997, la biennial reuneix una sèrie d'artistes catalans i espanyols per tal d'oferir un panorama diversificat de la situació de les arts visuals al nostre país i amb la voluntat de seguir mostrant treballs que han escollit moure's en zones fronteres entre l'art, l'arquitectura i el disseny. Així mateix, hi haurà un important apartat dedicat a les publicacions especials i una secció que reunirà una àmplia selecció de postals realitzades per artistes.

Artistes i col·lectius participants

Manu Arregui, Basurama, Karmelo Bermejo, Curro Claret, Daniel Chust Peters, Regina de Miguel, Pauline Fondevila, Valeriano López i Ignacio Uriarte.

Publicacions especials:

Postals:

Martí Abril / Albert Cano / Angel Corral / Belén Cueto / Ephemera Ediciones / Toni Ferron / Miquel Àngel Llonovoy / Javier Longobardo / Ignasi López – Carlos Albalá / La Más Bella / Oscar Mora / Miguel Trillo

Revistes:

Lalata

6ª Bienal d'Art Leandro Cristòfol

Aquesta sisena edició de la Biennial d'Art Leandre Cristòfol s'escau en un any de commemoració per a la ciutat de Lleida: el centenari del naixement de l'escultor Leandre Cristòfol. La figura de l'artista ens ha acompanyat des de l'inici d'aquesta iniciativa, l'any 1997. Transcorreguts més de deu anys i cinc edicions, les pautes que ens vam marcar en iniciar aquesta biennial –potser en aquell moment discutibles pel caràcter restrictiu i tancat que comportava el fet de ser per invitació i amb un nombre de participants reduït– s'han anat mostrant encertades, si ara fem balanç dels resultats obtinguts.

Aquest balanç ha de tenir en compte com a primer punt el fet d'haver aconseguit de reunir una col·lecció de més de 80 obres de 18 artistes catalans i de 29 artistes provinents de tot l'Estat espanyol, d'unes generacions emergents en el moment de ser seleccionats per participar-hi, però que ara, amb el pas dels anys, en molts casos estan plenament consolidats en el panorama artístic del nostre país. Aquesta és la singularitat fonamental de la Biennial d'Art Leandre Cristòfol, concebuda precisament per pal·liar la manca de col·leccions públiques a Catalunya i el desinterès generalitzat i reiterat per part de les administracions públiques catalanes, que en un determinat moment van decidir que, amb la posada en funcionament del MACBA l'any 1995, la responsabilitat de crear una col·lecció d'art contemporani a Catalunya quedava totalment a les seves mans. Aquesta decisió suposà la inhibició total sobre una qüestió que ara per ara continua igual, malgrat l'evident necessitat de completar i ampliar col·leccions que pateixen tants museus catalans. Alhora, s'ignorava, per exemple, la tasca inqüestionable que durant més de vint anys ha desenvolupat el FRAC (Fons Regional d'Art Contemporani) a França, amb la missió de col·leccionar art contemporani local, nacional i internacional, però també amb una dedicació continuada a l'educació i a la difusió de la creació contemporània. Potser caldria demanar-nos quan hi haurà un FRAC a Catalunya.

A més a més, si disposéssim d'interessants col·leccions públiques a Catalunya, de ben segur que la tasca de difusió de l'art que es fa a casa nostra seria molt més fàcil i faria possible un coneixement més ampli dels nostres artistes, com així fou possible l'estiu passat, gràcies al fet que el Centre d'Art la Panera va ser convidat a presentar una selecció important dels fons provinents de les diferents edicions de la Biennial al centre d'art contemporani La Centrale Eléctrique de Brussel·les.

El fet de col·leccionar, tant des dels estaments públics com des d'opcions privades, suposa un factor decisiu en el complex entramat que sosté l'art contemporani. I malgrat les inevitables i en ocasions poc adequades crítiques al mercat artístic, el cert és que per a qualsevol artista, emergent, jove o no tan jove, crític, relacional o antisistema, el fet de poder estar representat en col·leccions rellevants suposa una fita important en la seva trajectòria. D'aquest fet, a ARCO en trobem exemples tot sovint.

És ben cert que l'objectiu primordial de la Biennial –que, com ja hem assenyalat, és reunir una col·lecció– ha condicionat la selecció d'obres i artistes, però també és cert que ens hem permès de moure'ns per territoris poc convencionals quan es parla de col·leccions d'art contemporani. En aquest sentit hem pogut endinsar-nos en àmbits híbrids i de difícil classificació com són les relacions entre art, arquitectura i disseny. Així ho corrobora la participació enguany de Basurama i Curro Claret, ambdós responsables d'impulsar posicions crítiques amb les seves pròpies disciplines, sostenibles i poc consumistes.

L'apartat destinat a les publicacions especials que vam iniciar l'any 2004 amb la quarta edició de la Biennal s'ha consolidat com un àmbit cabdal, perquè amb el material reunit de cartells, revistes, llibres i publicacions especials hem pogut anar fent una programació d'exposicions, promoguda des del Centre de Documentació de la Panera. Aquesta activitat expositiva ha permès difondre iniciatives editorials que altrament haguessin tingut una circulació més reduïda. En l'edició d'enguany, la Biennal acull la revista *Lalata* i una àmplia selecció d'artistes que treballen la "postal" com a eina de comunicació creativa, que en certa manera reprèn i reactualitza certes iniciatives anteriors de *mail art*. En definitiva, però, suposa l'ús d'un element fàcil de crear i fàcil de fer circular, que dóna lloc a fortes crítiques, especialment en el terreny turístic, i que, no per ser quotidià, assequible i fins i tot marginal, suposa marginalitat en les propostes que presentem.

La resta d'artistes participants –Manu Arregui, Karmelo Bermejo, Daniel Chust Peters, Pauline Fondevila, Regina de Miguel i Ignacio Uriarte– representen la voluntat de seleccionar trajectòries i obres que han merescut ja un reconeixement i suposen, tots ells, noves opcions que poden integrar-se perfectament en els discursos interns que van consolidant la col·lecció sorgida de la Biennal d'Art Leandre Cristòfol.

Glòria Picazo
Directora del Centre d'Art la Panera

ARTISTES I COL·LECTIUS PARTICIPANTS

MANU ARREGUI

El treball d'aquest artista combina de forma molt singular realitat i ficció a partir de la síntesi d'imatges provinents de la realitat amb imatges creades mitjançant l'animació digital. El resultat d'aquesta mescla li permet de construir històries fictícies que atrauen irremeiablement l'espectador per una estranyesa visual i fantàstica que, en canvi, tot sovint va acompanyada d'un discurs concret, dens i força suggerent. Un bon exemple d'aquest aliatge el trobem en el vídeo *Querer sin recompensa*, en el qual la protagonista, una figura femenina nua creada digitalment en 3D, recorre incansablement unes escales, alhora que les seves paraules –narrades per Elsa Fàbregas, dobladora de cinema– ens remet a reflexions personals i molt íntimes. L'espai arquitectònic pel qual es desplaça la protagonista, indefinit i infinit –unes escales que no acaben descendint enlloc–, creen el marc on ella diu: “Aquí me quedo, suspendida en el tiempo. ¡Oh!, bondad infinita. Descendiendo y descendiendo... la escalera, que es todo lirismo y poder metafórico”. El resultat ens remet a estats de consciència mediatitzats pel somni, en els quals desitjos i temors poden alliberar-se sense repressions de cap mena.

El vídeo i la sèrie de fotografies que porten per títol *Un impulso lírico del alma* són la suma d'una sèrie d'interessos de l'artista, a partir de l'atracció que va suscitar-li la personalitat de Rubén Orihuela, el primer esportista masculí professional de gimnàstica rítmica, una especialitat reservada tradicionalment a la dona. Un punt de partida que situava el seu interès en qüestions de gènere i en les teories *queer* per establir les bases d'un treball que, després d'un llarg procés de preparació en el qual reuní referències d'escenografies cinematogràfiques, de la pintura, de coreografies i d'espectacles de dansa, acabaria concentrant-se dràsticament en la figura d'Orihuela. Aleshores decidí utilitzar-lo com a intèrpret i no com a subjecte. Aquesta fou la raó principal per la qual va ocultar-li el rostre, com el mateix artista confessa. Com succeeix en el vídeo anterior, el protagonista es mou per un espai incert, amb escales que van a no se sap on, i amb situacions vagues i difuses per la boira.

Manu Arregui, *Querer sin recompensa*, 2005

BASURAMA

Basurama és un col·lectiu dedicat a la investigació i a la gestió cultural, que ha centrat la seva àrea d'estudi i actuació en els processos productius, la generació de rebuigs que aquests impliquen i les possibilitats creatives que suscita aquesta conjuntura contemporània. Pretén estudiar fenòmens inherents a la producció massiva de brossa real i virtual en la societat de consum, tot aportant noves visions que actuïn com a generadores de pensament i

actitud, detectant esclatxes dins d'aquests processos de generació i consum que no només plantegin interrogants sobre la nostra manera d'explotar els recursos, sinó també sobre la nostra forma de pensar, de treballar i de percebre la realitat.

En els últims temps un important àmbit d'estudi de Basurama ha estat les grans actuacions de creixement, considerades pels seus ideòlegs com un signe inequívoc de progrés, però que impliquen transformacions profundes, de les quals poques vegades som conscients, en la concepció i ús de la ciutat, dels espais públics i d'un bé tan singular com el sòl.

Una conseqüència directa d'aquest model d'expansió, en què es tendeix a construir nova ciutat en lloc de mantenir i regenerar la ja existent, és la generació d'una major quantitat de residus, nascuts tots ells del consum de més recursos naturals, en aparença més intangibles (però igual o més difícils de renovar que el petroli), com el terra i el territori. En aquest mateix sentit, la generació d'escombraries, i amb ella els abocadors i desballestadors en les seves diferents funcions de reciclatge, magatzem i destrucció de la brossa, és, per tant, una part inseparable –encara que sovint oblidada i fins i tot amagada– d'aquest progrés.

Basurama mostra, en una sèrie de fotografies i vídeos, diferents exemples d'aquestes situacions urbanes i algunes de les seves conseqüències. Com que es poden contemplar simultàniament, és possible apreciar com totes elles formen part del mateix mecanisme de generació i transformació de deixalles: com les actuacions urbanístiques presentades, pretesament concebudes per als ciutadans, funcionen despòticament i s'obliden de l'habitant de les ciutats, tot afavorint amb el seu disseny un model d'ocupació del territori que suposa, a la pràctica, una degradació de la ciutat consolidada.

Basurama, *Cementerio de neumáticos. Seseña (Toledo)*

KARMELO BERMEJO

Des de la ironia o el cinisme, Karmelo Bermejo du a terme una sèrie d'accions encaminades a donar visibilitat i a qüestionar els mecanismes que articulen el capitalisme. El seu posicionament crític no va encaminat a enderrocar el sistema econòmic vigent; treballa des de la consciència del triomf de la política de mercat, lluny de postulats utòpics i d'antagonismes optimistes. El seu treball en ocasions ratlla el nihilisme, però no s'hi precipita; encara hi ha marge per subvertir el sistema, no des de discursos redemptors que confien en l'art com a via per transformar i oxigenar la societat, sinó mitjançant el sabotatge i el malbaratament dels recursos.

Alhora, les seves accions, documentades en fotografia i vídeo, tenen lloc en el marc de la institució artística, des del convenciment que "l'art i el mercat de l'art conformen la línia dura del sistema, fagocitant per decret qualsevol cosa per radicalment inútil que sigui", impossibilitant d'aquesta manera qualsevol acció que no reporti beneficis, i anul·lant qualsevol crítica.

Fins ara, l'artista ha treballat en dues sèries: *Aportacions* i *Ostentacions*. La primera està formada per peces que plagien la realitat i afegeixen volum d'activitat en la mateixa direcció. Són microactivitats individuals que es desenvolupen en el mateix context on té lloc la macroactivitat. Així, l'artista planteja accions per aportar més soroll al soroll, treball

gratuït a grans corporacions financeres, o més matèria a una escultura pública en bronze del lehendakari Aguirre que es troba a Bilbao. En una societat de l'excés, l'artista l'incrementa. Amb *Ostentacions* planteja que la despesa improductiva no existeix. Qualsevol dispendi que fem, malgrat no estigui adreçat al principi capitalista d'invertir els recursos en benefici propi, inevitablement acaba beneficiant a un tercer. D'aquí que l'artista en diferents ocasions hagi utilitzat els diners obtinguts mitjançant beques de creació artística per realitzar accions com *Booked (Reservado)*, consistent en adquirir tots els bitllets de l'autobús que fa el trajecte de Bilbao a Madrid entre les 7.00 i les 12.00. L'autobús va realitzar el viatge amb l'artista com a únic viatger i aquells que preveïen arribar a Madrid, van haver de canviar la seva rutina. Mentre esperaven el proper autobús, probablement van gastar telèfon per ajornar les seves cites o comunicar el seu retard, van comprar diaris i revistes, i van consumir altres béns fungibles. La companyia d'autobusos va incrementar els seus beneficis, malgrat que va augmentar inútilment les emissions de CO2 a l'atmosfera. L'artista va produir un desajust econòmic dilapidant diners, amb diferents implicacions i conseqüències, la majoria de les quals comporten un retorn dels recursos al mateix sistema.

CURRO CLARET

Curro Claret, *Calaixera*, 2003

Amb els anys, progressivament, hem vist com alguns dissenyadors s'han allunyat de l'utilitarisme i la funcionalitat que es pressuposa a aquesta disciplina, i s'han relacionat amb gran facilitat amb les arts visuals en plantejar tota una sèrie d'experimentacions formals i conceptuals al voltant dels objectes amb els quals ens relacionem diàriament.

Curro Claret es troba entre els dissenyadors que no es limiten a concebre objectes simplement eficaços, sinó que incorpora als seus treballs reflexions, comentaris i preguntes sobre el món en què vivim. Els seus dissenys aposten clarament per la sostenibilitat, la reutilització i el reciclatge, alhora que ens obliguen a repensar les nostres pautes de vida i consum.

El triomf del capitalisme i la industrialització ha comportat l'exaltació del creixement il·limitat a tots els nivells (increments de la producció, del consum, de les necessitats...) a costa d'uns recursos limitats. D'aquí que determinats economistes propugnin el decreixement com a única alternativa a aquesta voràgine.

Curro Claret, amb els seus dissenys, no únicament evita l'impacte ambiental, sinó que arriba a corregir-lo, des del moment que no genera nous materials, sinó que els reutilitza. Així, ens proposa una prestatgeria formada per caixes en desús que permet un alt grau d'adaptabilitat i versatilitat a qualsevol espai de les nostres llars i als objectes i productes que hi vulguem guardar. Igualment, descobrim que amb els fragments de porexpan dels embalatges podem obtenir làmpades que atenen les nostres necessitats funcionals i decoratives. Quant al mobiliari urbà, les *ecojardineres* recuperen caixó, banderoles publicitàries o veles de vaixell, alhora que la seva forma arrodonida i la flexibilitat dels seus materials permeten la seva adequació a diferents entorns: façanes, escales, carrers i places amb pendent...

La preocupació per la natura continua present a *Tallador de pa i engrunes per a ocells*, en la mesura que es propicia l'encontre entre l'àmbit domèstic i els ocells que viuen en llibertat, als quals podem alimentar amb les restes del pa que tallem.

Així mateix, no únicament les nostres ciutats foragiten la natura, els desequilibris també es donen entre els seus habitants. D'aquí que Curro Claret faci visibles els sense sostre mitjançant una postal procedent d'un tros de cartró que prèviament els ha adquirit.

És clar que Curro Claret no és un dissenyador de *marca*, sinó tot el contrari, més aviat ens convida al *do it yourself* a partir del descobriment d'uns ingredients i el seguiment d'una recepta.

DANIEL CHUST PETERS

Fa més de quinze anys que Daniel Chust Peters va decidir que treballaria constantment a partir del seu taller, ja sigui el que ocupa en un carrer del barri barceloní de Gràcia com els que pugui ocupar temporalment quan es desplaça. El que *a priori* pot ser entès com una decisió fàcil, i que ell mateix ha descrit com "treure's de sobre la decisió de què fer", tot d'una esdevé d'una complexitat inusitada. Es tracta de reinventar reiteradament un mateix espai arquitectònic, és a dir, partir d'una idea constant, que és sempre la mateixa, però, en canvi, obrir-la a moltes variables possibles.

Les tres peces que componen *Air Liquid*, a més de mostrar-nos tres maquetes diferents del seu taller, ens presenten en temps real els seus interiors mitjançant càmeres de vídeo, que immediatament reproduïxen a gran escala aquests interiors. Com en altres propostes, també aquí l'artista convida l'espectador a participar-hi perquè revegi l'espai interior del seu taller com un nou escenari susceptible d'acollir noves històries inventades.

També aquest sentit d'incorporar la participació de l'espectador d'una forma lúdica es troba a la peça *Basic Air*. 12.000 bales de vidre esperen, al terrat del taller, que l'espectador doni el tret de sortida per recórrer el circuit de més de 140 metres situat al llarg del perímetre dels murs exteriors, que defineixen aquesta nova reproducció del taller del carrer de Massens.

La darrera peça seleccionada per a aquesta edició de la Biennal és *Gira-sol*, una instal·lació que fou presentada per primer cop a l'Espai 13 de la Fundació Miró de Barcelona, l'any 2002. Es tracta d'una selecció de les 23 reproduccions del seu taller convertides ara en jocs i objectes domèstics trets directament del nostre entorn quotidià i que, per la seva disposició en l'espai, novament conviden l'espectador a participar-hi.

A partir de la idea de taller d'artista, que ha estat una constant al llarg de la història de l'art, Daniel Chust Peters basteix un projecte artístic en el qual fins i tot trenca amb l'habitual aïllament que comporten aquests espais, en convidar ocasionalment col·lectius a col·laborar amb ell. En resum, es tracta d'un treball que combina la fidelitat a una única idea amb aspectes lúdics i socials.

REGINA DE MIGUEL

Regina de Miguel ha focalitzat el seu treball en la pintura i el dibuix, tècniques mitjançant les quals ha investigat les possibilitats pictòriques de la cartografia, l'arquitectura i la ciutat. Es tracta d'uns elements que mantenen forts vincles entre ells, que l'artista ha sabut combinar sense estridències en pintures que funcionen com grans murals, en els quals s'entreveuen múltiples capes que se superposen i s'interrelacionen. L'artista treballa com un bricoleur que fa entrar en joc narratives diferents que no arriben a col·lidir, sinó que generen els seus propis espais i silencis per bastir històries autònomes que poden arribar a entrelaçar-se, encara que, és clar, qualsevol interpretació d'aquestes històries és en mans de l'espectador.

La multiplicació d'imatges aparentment inconnexes i la combinació de diferents registres pictòrics retenen la nostra atenció, tot activant en nosaltres múltiples recorreguts de cap a cap del quadre. Inevitablement, com a conseqüència de les referències urbanes i arquitectòniques tímidament traçades, se'ns fa difícil no pensar en els entorns urbans que habitem. Entorns descentrats, fragmentats, amb espais de buidors profundes, en què tot se

succeeix en un ritme fugaç que dificulta l'aprehensió i el gaudi tant del que és banal com del que és extraordinari.

Regina de Miguel intenta rescatar espais de reconeixement i encontre, individuals i públics, enmig d'unes ciutats construïdes segons la lògica de la utilitat i el poder, i que cada vegada deixen menys espais lliures per als seus ciutadans. Tal com ella mateixa assenyala: "Amb els meus treballs he intentat explorar una part de l'encreuament entre allò que som i un entorn construït, assimilat i dissenyat fins a l'últim detall que ens duu a viure en un present continu, que tendeix a un procés de «bunkerització» i amb prou feines sense llocs per a la memòria i el reconeixement".

Paral·lelament a les pintures, Regina de Miguel presenta una sèrie de dibuixos digitals. L'aproximació a aquesta tècnica permet a l'artista portar el dibuix al terreny de la reproductibilitat. Podríem dir que la digitalització del dibuix representa un pas més en l'assoliment de còpies exactes d'una mateixa obra, quelcom que es va iniciar amb la tècnica del gravat. En aquests dibuixos, s'hi escolta una certa ficció i fantasia: un salt al buit dins un celobert, penetrar un mirall o passar d'una habitació a una altra a través de la paret, no deixen de parlar-nos de la necessitat de sobrepassar els propis espais, de sortir, en certa manera, de nosaltres mateixos.

PAULINE FONDEVILA

En els darrers anys hem pogut observar com retornava amb força el dibuix; Pauline Fondevila es troba entre les artistes que han contribuït a la revitalització d'aquest mitjà. Des de la simplicitat i l'economia del dibuix, molts creadors i creadores han trobat la suficient independència per desenvolupar treballs marcadament personals i alhora capaços d'implicar-hi un públic molt ampli. Podríem dir que el treball de Pauline Fondevila funciona d'aquesta manera des del moment que capta la nostra atenció per l'acurada execució formal i les múltiples referències que, d'una manera directa o velada, ens interpel·len i ens obliguen a exercir posteriors lectures que, en major o menor mesura, permeten profunditzar en les intencions de l'artista.

A través dels seus dibuixos ens fa partícips del seu propi món i la seva pròpia experiència intel·lectual i vital. En aquest periple ens acompanya el personatge P., *alter ego* de Pauline, a la qual podem veure pensant, imaginant, somiant o dibuixant. El que descobrim és un ampli conjunt de referents culturals que passen per la música pop, la història de l'art (des de l'edat mitjana fins al present més immediat), el cinema i els còmics. Icones, frases, personatges que han esdevingut arquetips, no únicament per a l'artista, sinó per a diferents generacions d'individus que poden veure-s'hi identificats per experiències i sensacions que es condensen en uns dibuixos que desborden el paper per esdevenir murals i instal·lacions.

A *November Song* (que fou presentada per primera vegada al Laboratorio 987 del MUSAC, Lleó), el punt de partida són els frescos medievals de la Reial Col·legiata de Sant Isidor de Lleó. Concretament, l'artista se sentí atreta per la representació del mes de novembre, en què un camperol mata un porc, que ella ha substituït per un ratpenat. Al mateix temps, per a la realització d'aquest fris de 27 metres, va escollir el format de cançó per vincular-lo als cançoners medievals. Aquesta decisió fa que el dibuix estigui estructurat en una introducció, estrofes, recobles i final. Paral·lelament a aquesta relectura del passat, però, hi trobem al·lusions a l'artista conceptual On Kawara, al grup punk Suicide i al grup *indie* espanyol Los Planetas, entre moltes altres relectures i apropiacions.

Finalment, l'origen de *Viaje a Gijón II* es troba en la cançó "Al norte del norte", de Nacho Vegas, en la qual hi ha la frase "Es una extraña mañana de febrero en Gijón", que fou el títol de dues exposicions individuals que realitzà el 2006 a la Galerie Sollertis (Toulouse, 2006) i a la Galeria Estrany de la Mota (Barcelona).

Pauline Fondevila, *Viaje a Gijón II*, 2006

VALERIANO LÓPEZ

Després de participar en la quarta edició de la Biennal en l'apartat de vídeo monocanal, amb un treball que li ha reportat un reconeixement unànime, *Estrecho adventure*, la seva trajectòria ha prosseguit amb un fort contingut crític. Aquest posicionament l'ha menat a reflexionar sobre aspectes molt concrets del seu entorn immediat, com són la immigració i els problemes de tot tipus que en aquest sentit es generen a Andalusia, situant-se sempre al costat dels més desafavorits.

El vídeo *Confabulación* és la suma d'un seguit de components diversos que en la seva totalitat suposen una dura crítica a la situació dels nens marroquins que vagaregen pels carrers de poblacions andaluses. D'entrada, l'artista recorre a la tradició popular, tot reprenent el conte d'*El flautista d'Hamelín*. Però, de sobte, el flautista va aplegant nens immigrants que surten dels llocs més insospitats, com si gràcies a la música es veiessin segurs per seguir, divertits, el flautista. Evidentment, el músic no toca una música qualsevol, sinó que l'*Himne de l'alegria* esdevé l'esquer que els nens seguiran, atrets, és clar, per aquell suposat paradís que significa Europa, encara que al final aquesta situació esdevindrà un somni trencat. Amb aquest vídeo de gran contundència visual i crítica, l'artista qüestiona la repatriació i les maneres amb què l'Estat tutela aquests menors marroquins.

A *Top balsa* també insisteix en el tema de la immigració, recreant la pintura de Théodore Géricault, *El rai de la medusa*, d'una manera volgudament artificiosa i amb protagonistes subsaharians. De la mateixa manera que Géricault va voler rememorar la tragèdia de l'enfonsament del vaixell francès *La Medusa* davant de les costes africanes quan els colons francesos retornaven al seu país, Valeriano López recrea una situació pràcticament idèntica per parlar-nos del drama de les pasteres, i ho fa amb el mateix to afectat, dolorós i commovedor que va emprar Géricault en la seva pintura. Fins i tot el pintor va construir un model de rai a partir dels testimonis dels supervivents, com també ha fet Valeriano López; model, el d'aquest últim, que es pot veure en el vídeo que acompanya aquesta fotografia de grans dimensions.

IGNACIO URIARTE

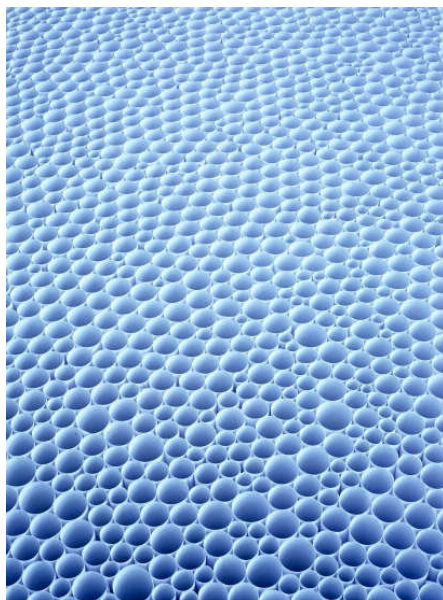
Mai no ha estat més adient referir-se al terme treball artístic que en el cas d'Ignacio Uriarte, ja que tot el seu ideari gira a l'entorn del "treball administratiu" que fa funcionar la

societat actual. Tot recorrent a eines, procediments, mètodes i fins i tot gestos que solen ser inconscients, Uriarte desenvolupa un treball que té els seus fonaments en propòsits estètics minimalistes i conceptuals, especialment en aquells que tenen a veure amb el procediment, la repetició i la dedicació a una idea bàsica. Dit això i malgrat el component excloent que a priori semblaria que aporta aquest destí únic, el seu treball genera propostes denses i complexes en el moment que les porta a límits obsessius. Per a ell, la rutina i el fet de recórrer a gestos automàtics han esdevingut un mètode volgut i inevitable per portar a terme els seus projectes.

Uriarte veu en les nímies accions que realitza un treballador administratiu, com ara cargolar un paper mentre anem d'un lloc a l'altre de l'oficina o dibuixar gargots mentre parlem per telèfon, correlacions amb gestos pictòrics i escultòrics, com succeeix amb la sèrie de dibuixos realitzats amb quatre colors de bolígrafs Bic, Todas las combinaciones y sus mezclas, i amb la sèrie de Blocs. Malgrat, però, la rigidesa i el caràcter metòdic dels procediments emprats, els resultats mostren alhora certs components aleatoris, perquè finalment és el gest de la mà el que acaba definint com es van estripant els fulls d'una llibreta o com els volums cilíndrics de paper acaben configurant "patrons comparables a fenòmens de la natura", com ens explica l'artista.

Per al vídeo Archivadores en archivo, Uriarte fa servir un element tan habitual en una oficina com és un arxivador per crear una animació cada cop més vertiginosa, a mesura que transcorren els minuts.

La rutina esmentada assoleix una dimensió temporal en la peça 60 seconds, tant per la insistència a mostrar-nos el pas del temps, amb una obstinació semblant a l'emprada per On Kawara en les seves Date Paintings, com per ser de nou una al·lusió al temps de treball en aquest "art d'oficina" que defensa Uriarte. 60 rellotges cordats l'un a l'altre conformen un cercle; cadascun va un segon avançat respecte l'anterior i el resultat és un minut expandit en un espai circular, amb la intenció de fer-nos copsar el pas inexorable del temps, un temps global, però també un temps personal i laboral.

Ignacio Uriarte, The A4 cycle, 2004

PUBLICACIONS ESPECIALS

Dins de l'àmbit de publicacions especials, la 6a Biennal d'Art Leandre Cristòfol dedica una secció a mostrar una àmplia selecció de postals realitzades per artistes que empen aquest suport com a mitjà creatiu.

Estem vivint una situació de renovació en el món de l'edició gràfica, que ha fet que ressorgeixin formats de difusió que trenquen amb les edicions limitades, signades, numerades... En definitiva, es tracta de publicacions concebudes per a una major distribució i consum artístics.

Entre aquests formats destaquen les postals com a paradigma de l'edició impresa de baix cost. Això ha estat possible gràcies a les facilitats que ha aportat l'ús de les noves tecnologies. Són publicacions que ens aproximen a altres maneres d'entendre l'actualitat, les notícies, el nostre temps, la vida quotidiana..., i que permeten una difusió massiva i una gran facilitat de comunicació.

La Biennal acull postals de tot tipus, temàtica, format, personalitzades, etc., i fins i tot recull propostes de *mail art*.

Anna Roigé

LALATA

Mogudes per la necessitat que el públic pogués gaudir de l'obra de l'artista directament i no, com en altres publicacions, a través del document fotogràfic, fa set anys va néixer la revista-objecte *LALATA* de la mà de Manuela Martínez Romero i Carmen Palacios, artistes i professores d'arts plàstiques.

Es tracta d'una revista amb un format inusual ja que s'edita en una llauna de conserves tancada hermèticament. És un contenidor d'objectes artístics que gira a l'entorn de la nova cultura que ens envolta: més imatges i menys paraules. No existeix en text escrit, en suport bidimensional, llibre o fanzine, ja que no és una revista literària convencional.

A través d'una convocatòria, les coordinadores inviten a tothom que hi estigui interessat, tingui o no experiència en el món de la creació plàstica i de forma individual o col·lectiva, a participar en cada nova entrega. Aquell primer número només tenia dues col·laboradores, elles mateixes, però els darrers números ja en superen el centenar.

Fins ara s'han editat dotze números que giren al voltant de temes tan variats com *conservants, colorants, Grècia i el Mediterrani, Lalata es una noche, la noche es una lata, me tienes en el bote, objectes terribles, souvenirs*, etc. Cada sèrie ha estat realitzada a mà i per tant no hi ha una llauna igual que una altra. Totes les llaunes són diferents segons el tema, el nombre de participants, les mides, els formats, etc. Fins i tot en alguna edició hi ha la possibilitat d'escollir el color de la llauna.

LALATA ha estat present a ARCO'08 (Madrid, 2008), JÓVENES MAESTROS DeARTE (Palacio de Congresos y Exposiciones, Madrid, 2007), EDITA. XIII Encuentro Internacional de Editores Independientes (Huelva, Punta Umbría, 2006), "Poesía con los Cinco Sentidos" (Biblioteca Pública, Mèrida, 2006) i a la Facultad de Bellas Artes de la Universidad Complutense (Madrid, 2005), entre molts d'altres.

POSTALS

Martí Abril / Albert Cano / Angel Corral / Belen Cueto / Ephemera Ediciones / Toni Ferron / Miquel Àngel Llonvoy / Javier Longobardo / Ignasi López – Carlos Albalá / La Más Bella / Oscar Mora / Miguel Trillo

MARTÍ ABRIL

Quan els turistes tornen a casa s'emporten tota una col·lecció de *souvenirs* de la ciutat de Barcelona. Els records amb el temps s'aniran esborrant de la memòria i tant sols els quedaran aquests objectes. La imatge de Barcelona està molt lligada a tots aquests tipus de *souvenirs* que compren els turistes. Les Rambles estan plenes de televisors amb vistes de la ciutat, didals, bolígrafs, tota mena d'objectes amb la imatge de la Sagrada Família, cendrers, imans de nevera, etc. Objectes kitsch, barats, fabricats amb materials de poca qualitat i de gust dubtós. Martí Abril és dissenyador gràfic i fa uns anys va editar unes sèries de postals en to irònic amb aquests tòpics turístics: desplegable de postals turístiques sobre Barcelona, sobre la Sagrada Família, de *guiris* i de tot allò que mengem els catalans a part de pizzes, creps, paelles valencianes, etc.

ALBERT CANO

Eclèctic i heterodox a l'hora d'elaborar les seves postals, en elles hi podem trobar diferents tècniques com el collage, l'aquarel·la, el llapis, etc., però totes elles tenen un fil conductor comú, el cinema. Formen part d'una mena de joc, d'exercici, que va començar el 2004 i que encara dura actualment. Després de sortir del cinema s'elabora una postal. Per la banda de davant, hi ha una imatge i per darrere, el títol i el director del film. Cadascú fa la seva postal amb la tècnica que vol, amb la imatge que vol, i llavors intercanvien les postals entre ells per correu. Una manera divertida i diferent de tenir una mena de diari de totes aquelles pel·lícules que anem a veure al cinema.

<http://cortar-pegar.blogspot.com/>

ÀNGEL CORRAL

Al cicle "Off-Site" de l'associació 22a de Barcelona, l'any 2001 s'hi va presentar un canal de televisió alternatiu, *Veoteve*. Es tracta d'un simulacre d'un canal de televisió, ja que no posseeix freqüència d'emissió. La imatge de la marca de la cadena juga amb la relació que hi ha entre la televisió i l'espectador: jo la veig i ella em veu. La cadena es dirigeix a tots aquells espectadors que encara se sorprenden quan miren la televisió, com quan eren nens. Per aquest motiu la imatge de la cadena també es basa en la cançó infantil "Veo veo". Dins del marxandatge, es van realitzar targetes de visita, samarretes, bosses, adhesius, CD de música i un joc de quatre targetes postal dissenyades per Àngel Corral, en què apareix un televisor que sembla dibuixat per un nen petit.

BELÉN CUETO

Amb motiu d'aquesta edició de la Biennal, Belén Cueto ha editat el projecte *Acción común*. El 1999 ja va editar un projecte similar, *Acción itinerante*. Es tracta d'una postal en blanc que porta impresa, en el nostre cas, l'adreça del Centre d'Art la Panera. Els visitants poden emportar-se una postal i intervenir en ella com vulguin: poden escriure-hi, dibuixar-hi, etc., i la poden enviar de nou al Centre. Totes les postals rebudes s'aniran incorporant a la mostra. També presenta el treball *Souvenir addiction*, llibre postal que va fer a Praga l'estiu del 1999. Durant aquest temps va anar realitzant unes postals, que s'enviava a casa seva, a Madrid, amb tot tipus de sotagots, etiquetes, tiquets d'autobús, etc., amb totes aquelles coses que guardem quan anem de viatge. Planteja la reflexió de com el turisme fa que puguem trobar les mateixes coses a qualsevol lloc del món.

EPHEMER EDICIONES

Ephemera realitza diferents projectes editorials i culturals a través d'una estreta col·laboració amb els artistes amb la intenció de fer arribar a tothom l'art contemporani, tot buscant xarxes de distribució i difusió que no depenguin tan sols de l'àmbit institucional. L'any 2006 va editar un conjunt de 22 postals dissenyades per artistes com Carlos Amorales, Martí Ansón, Alexander Apóstol, Erick Beltrán, Rogelio López Cuenca, Jonathan Monk etc., totes elles amb un tema comú, el futbol. Cada artista interpretava el tema a la seva manera i així podem trobar postals d'estadis de futbol, de seguidors, de gent jugant, de pilotes, de les famoses targetes grogues o vermelles, de cartells anunciant que el proper diumenge hi haurà partit, etc. Un recull d'imatges, de postals, que evoquen el que podríem dir que és el joc més popular de món.

TONI FERRON

En les seves postals podem descobrir-hi testimonis de tot allò més proper que l'envolta. La vida quotidiana és la seva principal font d'inspiració: el cinema, la música pop, la literatura americana, la cultura urbana, la publicitat, etc. Toni Ferron ens defineix amb quatre línies les seves postals:

"Només són postals.

Cartolines de 10 x 15 cm. Amb un segell en una banda i alguna cosa a l'altra.

Com William Burroughs fent *cut'n paste* amb idees o dj Shadow barrejant fotos en dos plats. Obrir la bústia. (0,30 cèntims)"

www.toniferron.com

MIQUEL ÀNGEL LLONVOY

L'illa de Mallorca es veu agredida, no hi ha un respecte per la seva terra ni pel seu paisatge, es veu abocada a la corrupció i destrucció. Les autopistes la travessen de banda a banda, cada cop hi ha més hotels, milions de turistes, piscines, camps de golf, excessos d'escombraries, contaminació, etc. L'exposició "Cimentiments" va ser una manera d'aportar alguna cosa a aquest debat, i la participació de Miguel Ángel Juan va consistir en la sèrie de postals que podem veure a la Panera. Es tracta d'un postaler de 3 m d'alçada, com si fos un tronc de palmera o un tòtem turístic, que conté postals de *cendres turístics*. Veiem una col·lecció d'imatges de diferents indrets de Mallorca que estan mig amagades sota burilles.

Miquel Àngel Llonvoy, Mallorca Souvenir. Fotografia: Delphine Beaumont

JAVIER LONGOBARDO

Javier Longobardo per al seu projecte ha escollit el barri proletari de Zadín, a Granada. Es pregunta per què sempre s'enalteix allò excepcional i mai allò quotidià. La vida

contemporània, la vida real, es troba en aquests llocs. Per a *Zaidín Monumental 2000/2001* va produir un vídeo documental i una sèrie de postals sobre els llocs quotidians i la forma de vida de la gent de Zaidín. A través de la ironia analitza la nostra societat. Són imatges de les façanes de cases, cotxes, de la gent que viu al barri, els balcons, finestres, edificis, etc. Gràcies a aquest projecte ha fet que aquest barri és convertís en un dels més famosos de la ciutat, ha convertit una zona lletja i allunyada del circuit turístic en una de les zones més vitalistes i pintoresques de la ciutat

IGNASI LÓPEZ – CARLOS ALBALÁ

Què passa amb les zones d'oci quan no hi ha turisme? Ignasi López, des del 2002, treballa en diferents projectes en format postal i *action mailings* on ens mostra la seva visió a través de fotografies-postals de llocs turístics. Són imatges dels espais buits que deixa temporalment el turisme a les costes del nostre litoral, llocs a mig camí entre la fascinació i el desencant, estereotips de la cultura de l'oci, el temps lliure, les vacances, llocs abandonats durant l'hivern, espais esportius en desús ubicats en zones residencials i de cap de setmana, etc. Com a part dels projectes, algunes d'aquestes postals eren enviades a diferents persones d'Espanya o França. Les postals de Toulouse s'aniran enviant des d'allí al llarg de l'exposició i s'aniran incorporant a la mostra de la Panera.

Actualment treballa en un projecte, juntament amb Carlos Albalá, on també empen postals. Es tracta d'un projecte amb imatges de la metamorfosis del seu entorn peri urbà, Madrid i Barcelona. Les ciutats per una banda, estan creixent arrasant el que troben pel seu pas i per altra deixant espais en desús, espais en canvi continu.

LA MÁS BELLA

La Más Bella és una revista experimental de creació artística i literària que s'edita a Madrid de la mà de Pepe Murciego i Diego Ortiz. Cada revista s'ha caracteritzat per tenir cura de la seva presentació i dels seus continguts, la qual cosa fa que cadascuna de les edicions esdevingui una sorpresa.

L'any 2006 van editar *Manual de Instrucciones*, on es presentaven tots els continguts de l'edició dins d'un davantal. En ell hi trobem una col·lecció desplegable de 10 postals panoràmiques amb fotografies realitzades expressament per a aquest número per fotògrafs com Alejandra Duarte, Carma Casulá, Diego Ortiz, Jerónimo Álvarez, José María Díaz-Maroto, Nacho López, Pepa Torre, Roberto Sáez, Rosa Matesanz i Tomás Zarza. Es tracta d'imatges sobre el cinturó de Madrid, d'aquí el nom del projecte.

ÓSCAR MORA

Una manera diferent d'entendre el concepte de postal. Óscar Mora realitza tot tipus de postals per a les seves exposicions fent que quedin com un petit fetitxe. Molts cops envia petites serigrafies signades, postals que gairebé són més aviat un objecte, que es transformen en petites caixes, que es pleguen, que van acompanyades per una bosseta de pipes, etc. Per a aquesta biennal, s'han tornat a editar unes postals amb un petó que van formar part d'una exposició sobre els diners, on es canviaven les pessetes per petons.

MIGUEL TRILLO

A Miguel Trillo des de sempre li ha interessat el *mail art* i tot allò relacionat amb la cultura pop. A principis dels vuitanta ja va començar a fotografiar *tribus urbanes*, grups de nous joves amb noves estètiques. La sèrie *Souvenirs* presenta en format postal retrats d'aquestes tribus. Situa els personatges en llocs neutres –portes de garatges, escales, parets, tanques metàl·liques...– per poder destacar d'aquesta manera la importància dels retratats. Algunes d'aquestes postals porten el logotip de la marca Escudo de Oro, com si es tractés de vistes turístiques. Són retrats fets a diferents punts de la geografia: Fraga, Tarragona, Ceuta, Gibraltar, Miranda de Ebro, Baiona, Perpinyà, etc. De la sèrie *Geografía moderna* també en va editar uns fulls de segells amb retrats de *tribus urbanes*.